

Feketéné Szakos Éva:

Egy menedzserképző Socrates Grundtvig program az egészségnevelésben

A felnőttképzők szerepe egy változó világban

Átalakuló, változásokkal teli korunkban a felnőttképzők szerepe folyamatosan újraértelmeződik. Ma az egyik legalapvetőbb elvárás egy felnőttképzővel szemben az, hogy segítse a felnőttet aktuális problémái megoldásában, kérdései megválaszolásában. A kérdések és a lehetséges válaszok is oly sokfélék lehetnek azonban, hogy a felnőttnek személyre szabott támogatásra lehet szüksége már az információkhoz való hozzáférés, illetve az információk között való eligazodás terén is. Ahhoz, hogy például egy új tudományos eredményből a felnőtt életminőségét javító életgyakorlat váljék, szükség van a felnőttképzők professzionális közvetítő, „tolmácsoló” szerepére. A mai felnőttképzők „tudásmunkások”, „tudásmenedzserek” is, akik a felnőtt problémáit, kérdéseit és meglévő, sokszor diffúz tudását segítenek hozzáértéssel rendezni, szervezni, kiegészíteni annak érdekében, hogy a kérdező megtalálja a számára és az emberi közösség számára legmegfelelőbb választ.

Amíg új problémák, igények és új ismeretek, válaszlehetőségek lesznek, a felnőttképzők szerepfelfogása is folyamatos megújítást tesz szükségessé. Ha a problémák, kihívások európai viszonylatban jelentkeznek, és megoldásukhoz a felnőttképzés is hozzájárulhat, érdemes a felnőttképzők szerepének innovációjáról is európai kontextusban gondolkodni.

Európai szakemberek interdiszciplináris együttműködése: a „Fertility Management Program”

Az európai demográfiai és egészségügyi helyzet, a gyermekvállalás kérdésköre komplex, a felnőttképzők szerepével együtt interdiszciplinárisan vizsgálható összefüggésrendszer.

Az utóbbi évtizedekben a férfi és női életpályák Európa-szerte jelentős változásokon mentek keresztül. A nők képzési és foglalkoztatási lehetőségei megnöttek, és a családtervezési módszerek segítségével párjukkal meg tudják határozni, hogy mikor és hány gyermeket vállaljanak.

A kérdés kapcsán a fiatalok sokféle hatással, életkonceptióval találkoznak, és nehéz döntési helyzetbe kerülhetnek, amellyel sokszor magukra maradnak. Hogyan egyeztethető össze például a tradicionális családmódel, mint életcél a karrierrel? Milyen a nők és férfiak szerepe, felelőssége a szexualitás, a termékenység és a családtervezés relációiban? Mi szükséges ahhoz, hogy egy pár az értékrendjének megfelelő, perspektivikus, autonóm döntést hozzon? Elegendő és megfelelő információ birtokában vannak-e a hátrányos helyzetű csoportok (például az elmaradott vidékek lakói, az etnikumok stb.) a nekik megfelelő válaszok kimunkálásához? Milyen segítséget nyújthatnak a felnőttképzők az egészségnevelésnek ezen a területén a különböző célcsoportoknak a tabuk lebontásában, az ismeretek hozzáférésében és a kultúra-specifikus kommunikáció előmozdításában?

A Termékenységszabályozó Program (Fertility Management Program) olyan képzések kifejlesztését célozza, mely a párkapcsolatok, az ehhez kötődő nemiséggel kapcsolatos kérdések, a szexualitás, a termékenység-tudatosság, a családtervezés és a párkapcsolati élet témaköreit ölelik fel. A képzések lehetővé teszik majd, hogy a felnőttképzők olyan célcsoportokhoz jussanak el, melyek valamilyen szempontból akadályoztatva vannak, mint például a vidéken élő lakosság, a bevándorlók, valamint azok a férfiak, akik nem motiváltak abban, hogy a termékenységgel kapcsolatos döntések folyamatában partnerükkel részt vegyenek. Ezen kívül a projekt tervében szerepel még egy felnőttképzőknek szóló munkatankönyv kidolgozása, valamint speciális tananyag kifejlesztése a fenti célcsoportok számára. A tananyagok pedagógiai és felnőttképzési (andragógiai) alapismereteket, a termékenység biológiájáról szóló információkat, a tanácsadás pszichológiai aspektusainak magyarázatát és célcsoport-specifikus oktatási segédanyagokat tartalmaznak.

A program olyan felnőttképzők kiképzésére koncentrál, akik tájékoztatják, tanácsokkal látják el és támogatják a termékeny életkorban lévő párokat.

A képzés lehetőséget ad a hétköznapi élethez kötődő alternatív tanulási módszerek alkalmazására, melyek ösztönzőleg hatnak és egyúttal szórakozást is nyújtanak. Ilyen például a szerepjáték, a „tevékenységközpontú tanulás” és a mikrotanítás. A résztvevőket arra ösztönzik majd, hogy a folyamatban önállóan tevékenykedjenek (önálló tanulás), miközben a tanulók közötti személyes kapcsolatok is fontos szerephez jutnak. A résztvevők elemzik a termékenységszabályozás jelentését, és értékekkel (pl. kulturális értékekkel), valamint normákkal és jövőképekkel kapcsolatos kérdéseket is megvitatnak.

Az úgynevezett „szelíd” pedagógia szerint a résztvevők nemcsak hallgatni és beszélgetni fognak, hanem alkalmuk lesz „látni, érezni és megérteni” is. Bevezetésre kerül az audiovizuális eszközök és az Internet használata összejövetelek és csoportok irányítására, célok meghatározására, kommunikáció előmozdítására, döntések előkészítésére és meghozatalára, valamint motiválásra.

A közvetlen célcsoportot a felnőttképzés területén azok a gyakorló szakemberek alkotják, akik az oktatási, a szociális és/vagy a közegészségügy területén dolgoznak (pl. családközpontokban, egészségközpontokban, és közösségi oktatási központokban működő felnőttképzők, családi tanácsadók, szülésznők valamint védőnők, pedagógusok, jegyes-oktatásban tevékenykedő személyek és TCST tanácsadók). Ők alkalmazottként, megbízással vagy önkéntesként is dolgozhatnak a közintézményekben vagy civil szervezetekben.

Célok és megvalósulás

Az Európai Unió Socrates programján belül működő projektben Magyarországon kívül hat ország civil szervezetei és egyetemei vesznek részt, többek között a litvániai Kaunas Vitautas Magnus egyeteme, a spanyolországi Navarra Egyetem, valamint tanácsadóként a gödöllői Szent István Egyetem. A program koordinátora a kölni székhelyű Máltai Közegészségügyi és Prevenációs Központ.

A közreműködők felnőttképzési, nevelési szakemberek, orvosok, pszichológusok, EU szakértők, felnőttképzési, szociális, családvédő szervezetek és intézmények. Az előkészítés során a partnerek a következő célokat tűzték ki:

1. Növelni a különböző célcsoportok termékenységéről szóló ismereteit és termékenység-tudatosságát.
2. Képesé tenni és ösztönözni a párkapcsolatban élő nőket és férfiakat, hogy termékenységüket önállóan szabályozzák.
3. Fogékonnyá tenni a párkapcsolatban élő nőket és férfiakat a nemiséggel valamint a termékenységszabályozással összefüggő kérdések és problémák iránt.
4. Elősegíteni a pár családtervezéssel és a család méretével kapcsolatos közös döntéshozatalát.
5. A termékenységről szóló ismeretek terjesztésével és a termékenységről szóló neveléshez való pozitív hozzáállással hozzájárulni a reprodukív egészség fenntartásához és/vagy javításához.
6. Elősegíteni az egész életen át tartó tanulást, és jobbá tenni a párok és családok életét.
7. Kifejleszteni a termékenység tudatos szabályozásának európai multikulturális megközelítését.
8. Nevelni és oktatni a nyelv, etnikum, kultúra, vallás vagy lakóhely elmaradottsága miatt hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű célcsoportokat

A kétéves projekt 2006. október 1-én indult. A tesztkurzust az elmúlt ősszel Hollandiában rendezték, melynek előkészítése egy budapesti projekt-találkozón történt. További képzések Bécsben (2008. június) és Barcelonában (2008. július) lesznek.

A projektről szóló információk a (<http://www.fertilitymgt.eu>) honlapon található.

Irodalom

1. Apps, Jerold W.: Mastering The Teaching of Adults. Krieger Publishing Company, Malabar, Florida 1991.
2. Arnold, Rolf – Kramer-Stürzl, Antje – Siebert, Horst: Dozentenleitfaden: Planung und Unterrichtsvorbereitung in Fortbildung und Erwachsenenbildung. Cornelsen, 1999.
3. Feketéné Szakos Éva: Andragógia és Pedagógia. In: Educatio 1999/1. 61-73.
4. Feketéné Szakos Éva: A felnőttek tanulása és oktatása – új felfogásban. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002.
5. Feketéné Szakos Éva (szerk.): Fókuszban a felnőttek tanulása. SZIE Tanárképző Intézet Kiadványai. Gödöllő, 2006.
6. Kraiciné Szokoly Mária: Pedagógus-andragógus szerepek és kompetenciák az ezredfordulón. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest 2006.
7. Szabóné Molnár Anna: A felnőttoktatói kompetencia a kommunikatív andragógia nézőpontjából. In: Közművelődés és felnőttképzés (szerk. B. Gelencsér Katalin és Pethő László). Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány, Budapest 2002. 174-181. old.

***